

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 222 19 december 2023

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Fijne feestdagen gewenst en een goede jaarwisseling.

De volgende Nieuwsbrief komt op 2 januari uit.

7 januari, 14.00 – 16.00 uur, Nieuwjaarsbijeenkomst

World art centrum in Delft, Rotterdamsewe 205 in Delft

In verband met de catering is aanmelding gewenst. Stuur een email aan

medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

Dit jaar staat in het teken van biodiversiteit. Wij hanteren hierbij o.a. het Soort van het Seizoen

Soort van het seizoen, **oktober – december: egels**

Kijk uit naar deze dieren.

Fotografeer deze en stuur ze op via natuurlijkdelfland@knnv.nl

Lees de informatiebrief [klik hier](#)

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

16 december, egel, verkeersslachtoffer,
Noordeindseweg, Delfgauw, Geert

20 december, 10.00 –12.00 uur, uilenballen pluizen, Melarium

Uilen produceren uilenballen waarin de botjes zitten van muizen. Hierdoor is te zien welke muizen de uil eet en waar de muizen voorkomen. Deze pluisochtend vindt plaats in Het Melarium, dat te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Het Team Zoogdieren heeft uilenballen van de Zoogdierverseniging gekregen. Het doel van het team Zoogdieren is onderzoek, educatie en bescherming van zoogdieren. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met het Team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist. Inlichtingen via zoogdieren@delfland.knnv.nl

22 december, 16.30 –17.15 uur, presentatie “Biodiversiteit op de Kindertuin De Boterbloem en Kinderboerderij Tanthof en Waterspeeltuin”

Kom naar het restaurant Farmhouse, Kalfjeslaan 135, 2623 AD DELFT

Hierbij nodigen we je uit om de overhandiging bij te wonen van de eerste drie exemplaren van het rapport Biodiversiteit op de Kindertuin De Boterbloem en Kinderboerderij Tanthof en Waterspeeltuin. Deze drie exemplaren zullen overhandigd worden aan een vertegenwoordiger van de Kindertuin De Boterbloem, Kinderboerderij Tanthof en Waterspeeltuin en de stichting Behoud kinderboerderij kindertuin Tanthof.

In dit verslag zijn onder andere soortgroepen opgenomen als zoogdieren, reptielen en amfibieën, vlinders, libellen, vliegen en muggen, planten, mossen en korstmossen en paddenstoelen. Aukje Gjaltema is de opsteller van het rapport, zij is een zeer gewaardeerd lid van onze vereniging. Diverse leden van onze vereniging hebben bijgedragen aan de waarnemingen.

1 januari, 13.00 tot 14.00 uur, Eindejaarsplantenjacht, Oostpoort, Delft

Verzamelen: Oostpoort in Delft.

Floron verzamelt elk jaar de bloeiende planten rond de jaarwisseling. Het is altijd weer verrassend wat er te zien is. Je verzamelt een uur volgens het protocol, maar wij doen twee jachten achter elkaar. Deze activiteit is uitermate geschikt voor mensen die planten willen leren herkennen omdat we niet heel veel zien.

Tuintip

Voor het aanbreken van de winter moet je ervoor zorgen dat de grond in borders, onder hagen en tussen groenblijvende struiken is bedekt met een dikke laag blad. Veel planten en struiken komen daarmee beter de winter door en je voedt daarmee het bodemleven.

Sterrenhemel

vrijdag 22 december

04.27: Wintersolstitium; begin van de winter op het noordelijk halfrond. De Zon bereikt haar meest zuidelijke declinatie en staat boven de Steenbokskeerkring.

17.15: De Maan staat 1,4° ten noordwesten van Jupiter (-2,3m), in het sterrenbeeld Ram. De samenstand is te zien rond 17:15 uur. Het tweetal staat dan in het oostzuidoosten, circa 32° boven de horizon, op een afstand van 2,8° van elkaar.

zaterdag 23 december

22.15: De Maan bedekt 63 Arietis, een ster met een helderheid van +5,2m in het sterrenbeeld Ram. De ster verdwijnt om 22:15 achter de dunne onverlichte maanrand en komt om 23:27 uur weer tevoorschijn aan de verlichte kant van de Maan.

zondag 24 december

05.45: De Maan staat 1,9° ten zuiden van de Pleiaden, in het sterrenbeeld Stier.

woensdag 27 december

01.33: Het is Volle Maan.

donderdag 28 december

08.15: De Maan staat 2,6° ten zuiden van Pollux, de helderste ster van het sterrenbeeld Tweelingen (+1,1m).

17:47: Io bij Europa Jupiters satelliet Io staat op 10,6" ten zuiden van Europa. Jupiter staat op een hoogte van 39° boven de zuidoostelijke horizon. De Zon staat 10° onder de horizon. Voor het waarnemen van de Galileïsche manen is een goede, stabiele verrekijker genoeg.

vrijdag 29 december

17.16: Alle manen oost van Jupiter Tussen 17:16 en 0:41 uur (30/12) nemen we alle grote Jupitermanen ten oosten van de planeetschijf waar. Van binnen naar buiten: Io, Europa, Ganymedes en Callisto. Jupiter staat boven de zuidzuidwestelijke horizon, op een hoogte van 49° en de planeet is gemakkelijk te vinden.

zaterdag 30 december

21.56: Bedekking van Io in de nacht van 30 op 31 december is een bedekking door de Jupiterschijf en een verduistering door de Jupiterschaduw van Io in zijn geheel te zien. De bedekking begint om 21.56 uur, op het moment dat Io achter Jupiter verdwijnt, en eindigt om 1:17 uur, op het moment dat Io weer tevoorschijn komt vanuit Jupiters schaduw. Voor het bekijken van een bedekking is een (kleine) telescoop nodig, voor het volgen van een verduistering is een stabiele verrekijker voldoende.

zondag 31 december

22.00 uur: De Maan staat 2,6° ten noorden van Regulus, de helderste ster van het sterrenbeeld Leeuw (+1,4m). De dichtste nadering vindt om is te zien op circa 6° boven de oostnoordoostelijke horizon, 5,8° van elkaar verwijderden.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Vogelfamilies van Nederland - 62 families, 264 vogelsoorten door Marcel Boer prijs € 14,95 (speciale prijs tm 31 dec 2023)

Waarom is de staartmees geen familie van de koolmees? Als je de familie van een vogel kent, is het daarna makkelijker om de soort te benoemen. 'Vogelfamilies van Nederland' leert je op een andere manier naar vogels kijken. Dit nieuwe vogelboek vormt een belangrijke aanvulling op bestaande vogelgidsen en is interessant voor zowel beginnende als gevorderde vogelaars.

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

15/12, **kevercicade**, Frans Coppens

15/12, **kleine wintervlinder**, Frans Coppens

15/12, **gekielde loofslak**, Frans Coppens

18/12, dode **spitsmuis**, Delftse Hout, Delft, Jolanda

Jos op pad, week 46-47, Jos van Koppen

In Delfgauw achter een huis aan de Pijnackerse Vaart:

Op 11 december zag ik er een **groene specht** in het gras tijdenlang pikken op ongeveer één plek. Na het uitlaten van een hond was hij/zij daar nog bezig. Later toen de specht weg was gevlogen ben ik gaan kijken of ik de bron van het foerageer [?] gedrag kon zien. Ik zag niets bijzonders, maar heb wel de **uitwerpselen** gefotografeerd. Heel verrassend: een sliert met een wit en een duidelijk grijzer stukje.

Groene specht

verse molshopen

Verder op 13 december weer langs de A13 gedraafd met tussenpozen: Van Weerden Poelmanpad en ILSY-plantsoen.

Er wordt langs het pad regelmatig gemaaid en ook nu was aan beide kanten een paar meter breed eigenlijk geen begroeiing. Wel was er een aantal keren een nieuw opgeworpen **molshoop** te zien. Hoog in de boom op het ILSY-plantsoen had zich een groep van meer dan honderd **kauwen** verzameld.

Op 14 december ben ik naar de door de drie natuurverenigingen in Delft georganiseerde lezing over de **boottocht naar Spitsbergen** door Kees Mostert geweest. Het was erg druk in de Papaver met een kleine 40 aanwezigen en daarnaast nog zo'n 20 kijkers via de zoom. Ook drie leerlingen

van In Holland waren aanwezig om een verslag te maken in het kader van hun studie!

Lezing over Spitsbergen

lachgascontainers

Tot slot: begin december trof ik op het ILSY-plantsoen een stikstofdepositie van jewelste aan: drie lachgascontainers in een plastic vuilniszak. Een week later lag die vuilniszak er nog en heb ik de politie mijn vondst gemeld. Deze week was de zak op 13 december verdwenen. Dat het lachgas was had ik via google opgezocht. Plastic blauw-gele containers van 7 kg zwaar. Merk: C.R.E.A.M.

TERUGBLIK: Activiteiten

Natuurbeschermmer Aad van Uffelen in actie.

“Het regent pesticiden in Westland” is de conclusie die de Westlandse natuurbeschermmer Aad van Uffelen trekt op basis van een deze week verschenen milieुरapport van de Natuur en Milieufederatie Zuid- Holland en Pan Europe. [Klik hier](#)

13 december, 15.00 uur, plantenbakken beplant

We hebben twee plantenbakken geadopteerd op het plein voor station Delft Campus.

De aanleiding om de bakken daar te zetten is het kunstwerk De Haan die aan het gebouw hangt van het poldergemeetal Voorhof. Dit kunstwerk hing aan het voormalig schoolgebouw van de Jac. P. Thijsseschool, Jac. P. Thijsses een van de oprichters van de natuurvereniging KNNV is geweest, dat was in 1901.

Driekwart van de twee bakken zijn met inheemse vaste planten ingericht waar vlinders, bijen en zweefvliegen wat aan hebben. Deze planten zijn van biologische kwaliteit.

Tussen deze planten zijn blauwe druifjes en krokussen gepoot, om vroege insecten voedsel te geven.

Met dank aan de gemeente Delft voor de levering van bakken en de grond.

13 december, 20.00 – 22.00 uur bestuur, Melarium

De drie aspirant bestuursleden waren aanwezig; zij vonden het een leerzame avond.

Evaluatie cursus Natuur Totaal, deze was een succes.

Annemarieke Grinwis heeft een powerpoint laten zien over Meer verbinding. Er komt een kaart waar we in ons werkgebied actief zijn.

13 december, team insecten, Melarium, Willemein

De leden van het eerste uur voor het eerst bij elkaar. Willemein had een enquête gemaakt om de kwaliteiten en belangstelling van elk lid te achterhalen.

We kwamen al snel tot de conclusie dat insecten eigenlijk met vrijwel elk ander team een overlap heeft. Met team Water, omdat insecten zoals libellen en haften hun larve stadium in het water doorbrengen. Met team Zoogdieren, omdat die o.a. uilenballen uitpluizen. Kerkuilen eten weleens een veenmol of meikever eten, waarvan de resten in braakballen worden teruggevonden. In de braakballen kunnen de rupsen van ten minste 6 soorten nachtvinders voorkomen. Met het team bomen en planten, omdat de insecten daarvan leven enz.

Er borrelde wat ideeën op waar wij mee aan de slag gaan. Wij kijken uit naar het voorjaar als de meeste insecten ontwaken, maar ook nu kan je ze vinden, zoals de **kleine wintervlinder**.

14 december, lezing The Artic door Kees Mostert, De Papaver

Kees Mostert gaf deze lezing over de **boottocht naar Spitsbergen**. Het was erg druk in De Papaver met een kleine 40 aanwezigen en daarnaast nog zo'n 20 kijkers via de zoom. Ook drie leerlingen van In Holland waren aanwezig om een verslag te maken in het kader van hun studie.

14 december, 20.00 – 21.30 uur, Team Bomen

Een lid moest thuis blijven, we zijn ben hem geweest, in een tiny huis aan de Vulcanusweg in Delft. Erg leuk, ons groepje kon er prima in. Het voornemen is genomen om elke maand een foto van een boom te nemen. We gaan het Agnetapark bezoeken om daar te bomen te bekijken.
Ben je geïnteresseerd in bomen? Stuur een email aan medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com.

Een **kastanje** in de Wezelstraat

16 december, 10.00 - ca 12.00 uur, excursie lichenen, Westerpark en De Balij

Een spectaculaire vondst van **glimmend schaduwmos**. In 2020 werd dit soort voor de wetenschap ontdekt in de Biesbosch. De vondst in de Balij is de eerste locatie ver buiten de Biesbosch

16 december, 10.00 – 12.30 uur, wilgenknotten, Delft, Midden-Delfland, Westland

In de Kwekerslaan in 's Gravenzande zijn er door 20 knotters 47 wilgen geknot, dit met lekker weer.

De Knotploeg in Westland

16 december, knotten oprijlaan De Dichter

Er waren 25 knotters aan de slag on Abtswoude. Zie foto's van Frank Herfs en Piet Ruigrok. Vijf mensen maakten het geriefhoutbosje in Abtswoudsebos West af. Daar zag en hoorde Roel net als twee weken geleden de **roodborsttapuit** in gezelschap van een stel **roodborstjes**.

De anderen waren alvast begonnen aan de knotwilgen op de oprijlaan van De Dichter vernoemd naar de boerderij waar de dichter Hubert Poot op 29 februari 1689 geboren is. Daar zag Frank een late **lepelaar** overvliegen, die eigenlijk al eind oktober naar West-Afrika vertrekt. Boven het weiland jaagde een torenvalk.

16 december, vogelexcursie Nieuwe Driemanspolder met KNNV afd. Natuurlijk Rotterdam,

De Driemanspolder is een bergingsgebied van Rijnland (<https://www.rijnland.net/wat-doet-rijnland/in-uw-buurt/nieuwe-driemanspolder/>) en in deze regenachtige tijden is het daar behoorlijk nat zoals de foto ilaat zien. We hebben in totaal 31 soorten gezien. Opvallend is dat er tegenwoordig veel **kleine zilverreigers** voorkomen, voorheen zag je die hier zelden. De (door met name Pascal felbegeerde) **kuifduiker** is helaas niet gevonden tussen de duizenden **eenden, ganzen en wulpen, wel** zagen we een **nonnetje** en een **waterpieper**.

Helaas werd het weer in de middag regenachtig en kouder, we besloten daarom om na een paar uur naar huis te gaan. Het was een mooie excursie en het is zeker een aanrader om de Nieuwe Driemanspolder eens te bezoeken. Peter Venema

18 december, 9.00 – 10.30 uur, opruimactie Zandmotor

We hadden weer een mooie opkomst want bedrijf Rexnord uit 's-Gravenzande, Jutters Westland en andere leden van Natuurlijk Delfland hielpen mee.

De groep werd opgesplitst en we hebben weer heel veel afval uit de natuur gehaald en onderweg werd er ook een zeehond gespot.

Deze keer stuitten we ook op een andere bezoeker. Een zwerver heeft zijn nacht in een slaapzak doorgebracht tussen de duinen.

18 december, 10.00 – 12.00 uur, paddenstoelenexcursie, Kapittelduinen Hoek van Holland

Ondanks de zeer ongunstige periode van het jaar voor paddenstoelen is er nog flink wat gevonden, deze meeste in een afgetakelde vorm:

Bleek nestzwammetje, bruine satijnzwam, donkerstelige stuifbal, duindoornvuurzwam, gekraagde aardster, gesteelde stuifbal, gestreept nestzwammetje, gewone wijngaardslak, helmkoraalzwam, kleine aardster, kleine bovist sl, incl. melige bovist, mosklokje, peervormige stuifzwam, peperbus, roodbruin trechttertje, veldridderzwam, witte anijstrechtterzwam, witte vlierschorszwam.

Peperbus

Team Paddenstoelen op pad

18 december, ransuil De Schoffel in Pasgeld

Het is een typische ransuilfoto, omdat ze graag verborgen in groenblijvende coniferen hun omgeving in de gaten houden. De ransuil is (een van de) onderwerp(en) van een kort geding bij de Raad van State op 30 januari tegen het kappen van de boomsingel met het ransuilnest. Het gaat hard achteruit met de ransuil in de provincie Zuid-Holland. Pasgeld en dan in het bijzonder de locatie van De Schoffel is een van de weinige plekken waar een paartje elk jaar weer jongen grootbrengt. Bewonersorganisatie Pasgeld Natuurlijk en Natuurlijk Delfland hebben dat kort geding aangespannen.

Ransuil, Jolande Sluyter

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Waterkwaliteit: het regent gif in Zuid-Holland

Onderzoek van watermonsters door de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland toont aan dat "gesloten" kassen een alarmerend aantal pesticiden lekken. Voor oppervlaktewater gaan de cumulatieve gifstoffen 180 keer en voor regenwater 42 keer boven de onlangs voorgestelde drempelwaarde van 0,5 µg/l voor de totale hoeveelheid pesticiden in oppervlaktewater.

[Klik hier](#)

Delfland test waterberging Molenvlietpark Ypenburg

[Klik hier](#)

Een derde deel van de telers houdt zich niet aan regels bestrijdingsmiddelen

[Klik hier](#)

Rode lijst: kwart zoetwatervissoorten bedreigd met uitsterven

[Klik hier](#)

Kantelt onze planeet voorgoed?

Een heel helder en af en toe geinig filmpje, [klik hier](#)

Melarium ons clubhuis

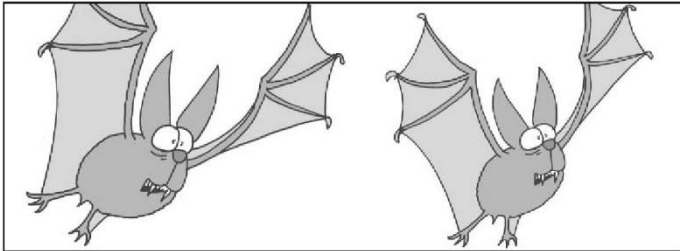
Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

[Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.](#)

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Van ons mag je ze zien vliegen.

En genieten van de natuur. Of haar bestuderen en beschermen.
Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.
Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.